

29 септемврий. Свѣтлина и бсѣсъкъ! Тържественъ победенъ маршъ на свѣтлината надъ мъглитѣ и тъмнината. Чисто и ясно утро, като да бѣше изжпано отъ пороенъ дъждъ. Много отдавна не сме се радвали на толкова свѣтлина и топлина. Каймакъ-Чаланъ винаги бѣше обгърнатъ отъ мъгли. Още съ събуждането и свѣтлината нахлува въ очитѣ, облива душата и чернитѣ мисли отъ преживѣнитѣ ужаси веднага изчезватъ отъ нея. Каквото е станало до сега, като че ли не е било. А какво бѣше тукъ до вчера? Отъ паметта ми всичко е изчезнало. Ставамъ и излизамъ отъ берлогата си. Изтокъ руменѣе. Въ лазура на небето се очертаватъ съвсемъ ясно събуждащитѣ се планини и долини. Тѣ отъ мигъ на мигъ мѣняватъ своитѣ шарила, подъ натиска на изплувалото отъ Бѣломорскитѣ води слънце и миража, за когото толкова кръвь се пролѣ, толкова много страдания и ужаси се изтърпѣха, изведнажъ се откри съ всичкото си вълшебено очарование.

Тихата ясна сутринъ, не обезпокоявана отъ смъртносния огънь на врага, изпълни сърцата на бойцитѣ съ умиление. Всички сж намѣрили прозирки и пролуки, да се наслаждавамъ на откритата се величествена гледка. Занѣмлялъ, бързамъ да рѣя погледа си и да разбера, какво виждамъ и какво да съзерцавамъ. Тукъ на тоя връхъ, дето ураганитѣ се бѣха съюзили съ огнената стихия и подпомагаха коситбата на смъртта, сега кжпанъ отъ бързо подемащото се къмъ небесното ширине слънце, се превърна на вълшебенъ замъкъ, отъ който се владѣе многострадална Македония, която откри предъ очитѣ ни своитѣ красоти. Вълни отъ планини предъ менъ, около менъ, въ тъмни сѣнки или блѣснали съ голи чела, а задъ тѣхъ житородни полета съ полуразрушени, или съвсемъ разрушени села, рѣки и пжтища. Цѣла юго-западна Македония е изложила своето очарователно тѣло, покрито съ рани отъ нестихващата още война. Ето татъкъ сж: Охридъ, Битоля; по насамъ: Воденъ, Острово и Мжгленско съ своитѣ макови градини. По нататъкъ презъ Чеганъ—Солунъ, който досущъ вълшебница, измѣква погледа отъ душата ми, за да го удави въ сино-зеленитѣ вълни на Бѣло-море — жадуваното отъ вѣкове Бѣло-